

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 17. november 2023
(OR. en)

15509/23

LIMITE

EJUSTICE 56
JAI 1487
JURINFO 12

NOTE

fra:	Generalsekretariatet for Rådet
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Europæisk strategi for e-justice 2024-2028 – Godkendelse

1. Strategien og handlingsplanen for e-justice 2019-2023 nærmer sig sin afslutning, og delegationerne er enige om, at en strategi for e-justice for de kommende år vil være nyttig med henblik på at fremme e-justiceområdet.

2. I perioden 2019-2023 har Rådet for Den Europæiske Union, Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet gjort en betydelig indsats for at fremskynde digitaliseringsprocessen og fremme brugen af digitale tjenester inden for e-justice. Der er blevet lagt stor vægt på lovgivningsmæssige tiltag med gennemførelse af flere lovgivningsinitiativer såsom forordningen¹ om et IT-system til grænseoverskridende elektronisk udveksling af oplysninger på området civil- og strafferetligt samarbejde (e-CODEX-systemet), der udgør en passende ramme for udveksling af juridiske oplysninger gennem sikre tjenester, forkyndelsesforordningen² og bevisoptagelsesforordningen³, der fastsætter anvendelse af det decentrale IT-system med interoperable adgangspunkter baseret på e-CODEX til relevant kommunikation, forordningen om elektronisk bevismateriale⁴ og navnlig forordningen og direktivet om digitalisering af grænseoverskridende retligt samarbejde og adgang til domstolsprøvelse ("digitaliseringspakken")⁵.
3. Ovennævnte lovgivningsinitiativer og andre retsakter, der fremmer digitaliseringen af retsvæsenet, ledsages af en række ikkelovgivningsmæssige initiativer.
4. Delegationerne mente, at en strategi for e-justice vil bidrage til gennemførelsen af ovennævnte lovgivningsmæssige og ikkelovgivningsmæssige initiativer og give mulighed for fremskridt på nye eller supplerende områder.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/850 af 30. maj 2022 om et IT-system til grænseoverskridende elektronisk udveksling af oplysninger på området civil- og strafferetligt samarbejde (e-CODEX-systemet) og om ændring af forordning (EU) 2018/1726 (EUT L 150 af 1.6.2022, s. 1).

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1784 af 25. november 2020 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civil- og handelsretlige sager (forkyndelse af dokumenter) (omarbejdning) (EUT L 405 af 2.12.2020, s. 40).

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1783 af 25. november 2020 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (bevisoptagelse) (omarbejdning) (EUT L 405 af 2.12.2020, s. 1).

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/1543 af 12. juli 2023 om europæiske editionskendelser og europæiske sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager og om fuldbyrdelse af frihedsstraffe efter en straffesag (EUT L 191 af 28.7.2023, s. 118).

⁵ Skal vedtages på næste samling i RIA-Rådet den 4. december 2023, henholdsvis dokument PE-CONS 50/23 og PE-CONS 51/23.

5. Som opfølgning på en workshop arrangeret af det tjekkiske formandskab indledte det svenske formandskab drøftelser i Gruppen vedrørende E-justice om tilgangen til den nye strategi for e-justice. Disse drøftelser fortsatte under det spanske formandskab, som overtog den egentlige udarbejdelse og forelagde udkastet for delegationerne i Gruppen vedrørende E-justice.
6. Den nye strategi fastsætter principperne og målene for udviklingen på e-justiceområdet i EU for de næste 5 år sammen med de foranstaltninger, der er nødvendige for at opnå dette, og fastlægger samtidig, hvordan opfølgningen vil blive tilrettelagt i fremtiden.
7. Udkastet til strategi blev drøftet på teknisk plan på tre møder i Gruppen vedrørende E-justice. Delegationerne nåede til enighed om teksten til strategien på det seneste møde og ved uformel stiltiende samtykkeprocedure i ugen fra den 13. november 2023.
8. På baggrund af ovenstående opfordres De Faste Repræsentanternes Komité til:
 - at bekræfte sin enighed om teksten og
 - at henstille til Rådet, at det godkender strategien for europæisk e-justice 2024-2028, jf. bilaget nedenfor.

Europæisk strategi for e-justice 2024-2028**I. INDLEDNING**

1. Afsnit V i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (artikel 67-89) indeholder bestemmelser om oprettelse af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor anvendelsen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder ("chartret") er af særlig relevans.
2. Som en del af området med frihed, sikkerhed og retfærdighed er adgang til domstolsprøvelse en grundlæggende rettighed i Den Europæiske Union, som er nedfældet i både artikel 6 i den europæiske menneskerettighedskonvention og chartrets artikel 47, og som sikrer adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol.
3. Anvendelsen af teknologiske midler og værktøjer er i de seneste år øget i samfundet og blevet særligt fremskyndet af covid-19-pandemien, hvilket har ført til stigende forventninger til de digitale tjenester.
4. Retsvæsenet leverer væsentlige offentlige tjenester, bl.a. digitalisering og dermed forbundne udfordringer. Digitaliseringen af retsvæsenet har til formål at lette og forbedre adgangen til domstolsprøvelse, gøre retsvæsenet mere effektivt og samtidig lette de retlige aktørers¹ arbejde og bringe det tættere på borgerne og dermed tilbyde bedre retstjenester til alle.

¹ Retsvæsenets aktører omfatter alle fagfolk inden for retsvæsenet, herunder juridiske fagfolk.

A. Baggrund

5. I strategien og handlingsplanen for e-justice 2019/2023 indgik tre strategiske mål, der fortsat gælder, nemlig adgang til oplysninger på det retlige område, elektronisk kommunikation mellem retslige myndigheder, borgere og retsvæsenets aktører samt interoperabilitet mellem juridiske applikationer og områder.
6. I Kommissionens meddelelse om digitalisering af retsvæsenet i Den Europæiske Union² understreges det, at adgang til domstolsprøvelse og fremme af samarbejdet mellem medlemsstaterne er blandt hovedmålene for Den Europæiske Unions område med frihed, sikkerhed og retfærdighed.
7. Rådet for Den Europæiske Union, Europa-Kommissionen og Europa-Parlamentet har gjort en betydelig indsats for at fremskynde digitaliseringsprocessen og fremme brugen af digitale tjenester inden for e-justice for at nå disse mål.
8. I forlængelse af meddelelsen er der i Den Europæiske Unions arbejde med e-justice blevet lagt stor vægt på lovgivningsmæssige tiltag.
9. Vedtagelsen af forordningen om et IT-system til grænseoverskridende elektronisk udveksling af oplysninger på området civil- og strafferetligt samarbejde (e-CODEX-systemet)³ udgjorde en passende ramme for udveksling af juridiske oplysninger gennem sikre tjenester.

² Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om digitalisering af retsvæsenet i Den Europæiske Union – En værktøjskasse fuld af muligheder (COM/2020/710 final).

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/850 af 30. maj 2022 om et IT-system til grænseoverskridende elektronisk udveksling af oplysninger på området civil- og strafferetligt samarbejde (e-CODEX-systemet) og om ændring af forordning (EU) 2018/1726 (EUT L 150 af 1.6.2022, s. 1).

10. Forordningerne om forkyndelse⁴ og bevisoptagelse⁵ fastlægger en retlig ramme for digitaliseringen af disse to instrumenter for det retlige samarbejde i civil- og handelsretlige sager, og det vil fra maj 2025 være obligatorisk at anvende det decentrale IT-system med interoperable adgangspunkter baseret på e-CODEX til relevant kommunikation. Forordningen om elektronisk bevismateriale⁶ er endnu et samarbejdsinstrument med digitalisering af kommunikation i straffesager.
11. Forordningen og direktivet om digitalisering af grænseoverskridende retligt samarbejde og adgang til domstolsprøvelse ("digitaliseringspakken")⁷ er centrale søjler, som e-justice vil blive baseret på i de kommende år. Gennemførelsen af disse retsakter vil være den vigtigste prioritet i den periode, som strategien omfatter. Gennemførelsesretsakterne til de 24 retsakter, som digitaliseringspakken omfatter, skal drøftes i udvalg med medlemsstaternes repræsentanter. Det decentrale IT-system for disse instrumenter skal etableres gennem nationale adgangspunkter, der forbinder referencegennemførelsessoftware og/eller nationale løsninger. Samtidig bør principperne om elektronisk kommunikation og det europæiske elektroniske adgangspunkt, der er fastsat i digitaliseringspakken, betragtes som grundlag for ethvert nyt lovgivningsinitiativ på e-justiceområdet.

⁴ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1784 af 25. november 2020 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civil- og handelsretlige sager (forkyndelse af dokumenter) (omarbejdning) (EUT L 405 af 2.12.2020, s. 40).

⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/1783 af 25. november 2020 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (bevisoptagelse) (omarbejdning) (EUT L 405 af 2.12.2020, s. 1).

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/1543 af 12. juli 2023 om europæiske editionskendelser og europæiske sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager og om fuldbyrdelse af frihedsstraffe efter en straffesag (EUT L 191 af 28.7.2023, s. 118).

⁷ Henholdsvis PE-CONS 50/23 og PE-CONS 51/23.

12. Som et resultat af digitaliseringspakken vil fysiske eller juridiske personer og deres retlige repræsentanter kunne kommunikere elektronisk via det europæiske elektroniske adgangspunkt. Myndighederne vil kunne udveksle oplysninger om civil-, handels- og strafferetlige spørgsmål med grænseoverskridende konsekvenser gennem sikre og pålidelige digitale kanaler.
13. Ovennævnte lovgivningsinitiativer og andre retsakter, der fremmer digitalisering af retsvæsenet, ledsages af en række relevante ikkelovgivningsmæssige initiativer, herunder konsolidering af anvendelsen og udviklingen af e-CODEX-systemet, der skal forvaltes og vedligeholdes af eu-LISA, når Europa-Kommissionen i løbet af 2024 meddeler, at overdragelses- og overtagelsesprocessen er gennemført på vellykket vis.
14. Medlemsstaterne vil få en lige så vigtig rolle, da forbindelsen til e-CODEX fortsat er et nationalt anliggende. Sammenkoblingen af andre nationale systemer gennem e-CODEX viser, at kompetente myndigheder, juridiske aktører og fysiske eller juridiske personer kan samarbejde hurtigt, sikkert og på pålidelig vis. På grundlag af e-CODEX modnes det digitale system til udveksling af elektronisk bevismateriale (eEDES) i referencegennemførelsessoftwaren, og udvekslingen af instrumenter, som f.eks. europæiske efterforskningskendelser, mellem forskellige medlemsstater er allerede en realitet i dag.
15. Alt dette viser, hvor stor en dynamik dette har medført på e-justice-området, og hvordan det gradvist går fra at være en tilgang baseret på frivillig deltagelse i digitaliseringsinitiativer til en obligatorisk tilgang baseret på retsakter, der giver større retssikkerhed, samt hvilke fremskridt, der er gjort med hensyn til at styrke digitaliseringen af retsvæsenet i Den Europæiske Union.

16. Den Europæiske Union stadig står dog helt sikkert fortsat over for en række udfordringer med at videreudvikle digitaliseringen af retsvæsenet. Disse udfordringer er samtidig en vigtig mulighed, og medlemsstaterne bør tilskyndes til at fortsætte deres arbejde med at modernisere retssystemerne. Den solide retlige ramme og nogle af de vigtigste e-systemers øgede modenhed er afgørende for disse bestræbelser.

B. Anvendelsesområde

17. Strategien gælder for alle medlemsstater og bør tjene som inspiration for alle de aktører i Den Europæiske Union, der er involveret i digital omstilling på det retlige område.
18. Den finder anvendelse i perioden 2024-2028. I betragtning af den hastige teknologiske udvikling vil det være nyttigt med en revision for at tilpasse de strategiske mål og de dertil knyttede foranstaltninger. Der bør derfor foretages en evaluering og en eventuel revision i andet halvår af 2026, så der om nødvendigt kan foretages en tilpasning til nye udfordringer og kapaciteter.

C. Formålet med strategien

19. Strategien bør være retningsgivende for den igangværende digitale omstilling på det retlige område på tværs af Den Europæiske Union.
20. Denne strategi har navnlig til formål at identificere strategiske og operationelle mål og de principper, der bør følges i forbindelse med gennemførelsen af den digitale omstillingsproces, indføre organisatoriske og metodologiske foranstaltninger, indkredse centrale katalysatorer for lettere at kunne fremme digitalisering og fremme mekanismer til at lette koordineringen af og opfølgningen på fremskridtene med e-justiceinitiativer.

21. Der bør overvejes specifikke foranstaltninger vedrørende spørgsmål, der opstår i forbindelse med den digitale omstilling (videokonferencer, digitale sager osv.) og samtidig gives mulighed for fleksibilitet til at indarbejde nye tiltag som reaktion på udfordringer og muligheder ved nye teknologier, f.eks. kunstig intelligens (AI).
22. Disse mål bør navnlig søges opfyldt parallelt på det civilretlige og det strafferetlige område under hensyntagen til de specifikke konsekvenser for den digitale omstilling på de to retsområder.
23. Disse mål og de dertil knyttede foranstaltninger bør ledsages af en opfølgende proces med henblik på evaluering af deres gennemførelse og effektivitet. Det ville derfor være nyttigt at skabe en samarbejdsbaseret opfølgningsmekanisme til analyse og evaluering af fremskridt. Et sådant samarbejde bør give mulighed for at følge, hvordan det skrider frem, idet der kan indsamles oplysninger om relevante projekter og initiativer, der enten finansieres inden for rammerne af Den Europæiske Unions finansieringsprogrammer eller nationalt, og for at lette udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne.
24. Digitaliseringen af domstolene og tilsvarende organer giver ganske vist konkrete og varige fordele ved at reducere omkostningerne i forbindelse med adgang til domstolene og tilsvarende organer og retssystemernes funktion, men de indledende investeringer i forskellige foranstaltninger vil formentlig stadig kræve passende finansiering. Medlemsstaterne bør have mulighed for at søge finansiering af foranstaltninger vedrørende digitalisering af domstolene og tilsvarende organer gennem de forskellige finansielle instrumenter i den flerårige finansielle ramme. På EU-plan bør adgangen til finansiering lettes.

II. PRINCIPPER

A. Grundlæggende principper

a. Overholdelse af grundlæggende rettigheder og principper

25. Fremme af digitalisering kræver et stærkt fokus på effektiviteten af den beskyttelse, som de eksisterende grundlæggende rettigheder garanterer. Initiativer i forbindelse med den digitale omstilling af retsvæsenet skal respektere retsvæsenets uafhængighed og opfylde retsstatsprincippet, der er en af de centrale værdier, som Den Europæiske Union i henhold til artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union bygger på, og som udgør et fælles værdigrundlag for medlemsstaterne. Der bør foretages en nøje vurdering af, i hvilket omfang sådanne initiativer beskytter alles rettigheder. Der bør især træffes foranstaltninger på det strafferetlige område, hvor brugen af fjernkommunikationsteknologier kan udgøre en alvorlig risiko for mistænkte og tiltalte grundlæggende rettigheder, navnlig retten til en retfærdig rettergang, retten til at være til stede under retssagen og retten til et forsvar. Nye innovative teknologier kan også give anledning til fundamentalt nye udfordringer og risici, f.eks. brud på cybersikkerheden, en voksende digital kløft eller ubevidst forskelsbehandling på grund af forudindtagede algoritmer eller datasæt.

b. Adgang til domstolene og tilsvarende organer

26. Adgang til domstolene og tilsvarende organer er en grundlæggende rettighed og et væsentligt element i retstatsprincippet. Den digitale omstilling har grundlæggende ændret borgernes tilværelse i de seneste årtier og vil fortsætte med at gøre det. Retsvæsenet håndterer disse nye krav og giver borgerne adgang til passende teknologiske løsninger. Den videre digitalisering af medlemsstaternes retssystemer og anvendelsen af AI i retssystemerne kan potentielt give fortsat lettere og bedre adgang til domstolsprøvelse for alle i hele Den Europæiske Union. Der er f.eks. situationer, hvor risikoen ved at anvende AI er lav, og hvor den kan være til stor hjælp for både borgerne og de retslige myndigheder.

c. Mennesket i centrum

27. I overensstemmelse med erklæringen om digitale rettigheder og principper for det digitale årti⁸ bør enhver indsats i forbindelse med digitaliseringen af retsvæsenet fokusere på befolkningens behov. Mennesket er i centrum for digitaliseringen i Den Europæiske Union.
28. Personcentrerede tjenester er tilgængelige for alle, er skræddersyet til folks behov og har høje standarder for kvalitet. Det er vigtigt, at behovene hos alle mennesker, også mennesker uden digitale færdigheder eller værktøjer, tilgodeses ligeligt ved at muliggøre effektiv deltagelse og engagement i retssager. Det vil derfor være afgørende at flytte fokus til et personperspektiv og gøre retssystemerne mere tilgængelige, effektive og gennemsigtige, så tilliden mellem borgerne og de offentlige institutioner styrkes.

⁸ COM(2022) 28 final.

d. Slå bro over den digitale kløft

29. For at fremme et retfærdigt og afbalanceret retslandskab på tværs af Europa er det vigtigt at mindske den digitale kløft, der skaber ulighed i adgangen til domstolsprøvelse. Dette er ikke blot en potentiel årsag til udelukkelse af borgerne, men også en hindring for udøvelsen af deres rettigheder. Dette princip dækker også behovet for at arbejde hen imod et tilpasset niveau for digitalisering af retsvæsenet i alle EU's medlemsstater. Ved at udveksle god praksis og erfaringer kan vi sammen fremme den digitale omstilling af retsvæsenet og samtidig bevare et menneskecentreret perspektiv, der sikrer, at alles rettigheder beskyttes og respekteres.

e. Styrkelse af brugernes digitale færdigheder

30. 46 % af Europas borgere⁹ står i dag uden grundlæggende digitale færdigheder og ressourcer. For at kunne udnytte deres rettigheder og muligheder fuldt ud bør de have de nødvendige digitale færdigheder for at få adgang til digitale tjenester. Den digitale omstilling af retsvæsenet skal derfor omfatte digital styrkelse af de digitale færdigheder og kapacitetsopbygning blandt brugerne. Der bør lægges særlig vægt på uddannelse af retsvæsenets aktører. Fremme af brugen af digitale værktøjer og ressourcer blandt retsvæsenets aktører vil forbedre deres evne til at navigere effektivt i både nationale og europæiske retssystemer og dermed sikre konsekvens.

f. Bæredygtighed

31. Hver enkelt e-justicetjeneste bør gennemføres og drives på en bæredygtig måde, hvilket betyder, at dens økonomiske, miljømæssige og sociale virkninger kan forudsiges og opretholdes på lang sigt.

⁹ [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i\\$DV_317/default/table?lang=en](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i$DV_317/default/table?lang=en).

B. Funktionsprincipper

a. Engangsprincippet

32. Der bør tages særligt hensyn til engangsprincippet, når der leveres juridiske tjenester, for at undgå overflødige procedurer og unødvendige byrder for borgerne og for at forsøge, hvor det er muligt, at genanvende stadig gyldige oplysninger, der er indlæst i systemet.
- Engangsprincippet finder anvendelse, samtidig med at retten til privatlivets fred og retten til at blive glemt respekteres.

b. Digitalt som standard

33. Indførelsen af en tilgang baseret på "digitalt som standard" vil strømline processerne, reducere papirarbejdet og øge den overordnede effektivitet i retssager. Digitaliseringen af juridiske tjenester vil bane vejen for et mere tilgængeligt og brugervenligt retssystem til gavn for både retsvæsenets aktører og den brede offentlighed. Dette nye retssystem bør opfattes som en digital tjeneste, selv om der fortsat skal være ikkedigitale alternativer, så de, der ikke deltager fuldt ud i den teknologiske udvikling, får effektiv retsbeskyttelse og adgang til domstolsprøvelse.

c. Interoperabilitet og cybersikkerhed

34. I en verden med fri udveksling af oplysninger er det afgørende at sikre interoperabilitet mellem retssystemerne¹⁰. En prioritering af interoperabiliteten vil give mulighed for gnidningsløs kommunikation og dataudveksling mellem forskellige systemer og øge koordineringen og samarbejdet mellem forskellige juridiske enheder og institutioner og dermed nedbryde barriererne mellem de forskellige nationale retssystemer.

¹⁰ Jf. i den forbindelse CEF-interoperabilitetsrammen og principperne i den europæiske interoperabilitetsramme for europæiske offentlige tjenester.

35. Interoperabilitet afbøder desuden cybersikkerhedsrisici og fastlåsningsvirkninger, som kan imødegås ved hjælp af en koordineret tilgang blandt medlemsstaterne. Brugen af digitale teknologier på det retlige område er et yderst følsomt emne, og derfor skal de gældende standarder overholdes med hensyn til informationssikkerhed og cybersikkerhed¹¹, og lovgivningen om privatlivets fred og databeskyttelse skal overholdes fuldt ud.

d. Et dynamisk retsvæsen

36. Retsvæsenet skal være fleksibelt og tilpasset samfundets konstant skiftende behov. Ved at tage hensyn til enkeltpersoners og institutioners unikke forhold, herunder deres evner og færdigheder, og ved en effektiv håndtering af forandringer kan vi opbygge et mere modstandsdygtigt og lydhørt retsvæsen, der tilpasser sig brugernes behov og forventninger.

37. Digitale teknologier og data kan spille en vigtig rolle i denne proces. Digitalisering, dataanalyse og AI integreres i stigende grad i retstjenester med henblik på at øge effektiviteten. Covid-19-pandemien har udfordret retstjenesternes ydeevne og fremskyndet disse tjenesters digitale omstilling og har samtidig afdækket de spørgsmål, en sådan ændring medfører.

e. Datadreven ret

38. Betydningen af datadrevne beslutninger er hævet over enhver tvivl. Derfor bør initiativerne bl.a. omfatte dataindsamling og dataanalyse, da disse er afgørende for at kunne styre indsatsen på passende vis og samtidig tage højde for eventuelle tilknyttede risici såsom data eller teknologiske skævheder.

¹¹ Jf. i den forbindelse også Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2022/2555 af 14. december 2022 om foranstaltninger til sikring af et højt fælles cybersikkerhedsniveau i hele Unionen, om ændring af forordning (EU) nr. 910/2014 og direktiv (EU) 2018/1972 og om ophævelse af direktiv (EU) 2016/1148 (NIS 2-direktivet).

39. Målet bør også være at gøre retssystemerne mere gennemsigtige og derved øge borgernes tillid til retsvæsenet. Fremme af adgangen til åbne retsdata kan tjene som et middel til at styrke borgernes og virksomhedernes digitale færdigheder og derved bl.a. øge mulighederne for autonom tvistbilæggelse. Adgangen til retsoplysninger kan også bidrage til vedtagelse af mere målrettede foranstaltninger baseret på de identificerede behov og udfordringer samt til at redegøre for de foranstaltninger, der er truffet. Det er vigtigt at åbne op for retsdata for at muliggøre nye initiativer og fremme synergierne mellem sådanne initiativer.
40. Der skal under alle omstændigheder sikres tilstrækkelig databeskyttelse og cybersikkerhed.
- f. Åbne kilder
41. Den Europæiske Union og medlemsstaterne anerkender i stigende grad, hvor vigtigt det er at skabe og anvende software på open source-licenser inden for en passende databeskyttelsesramme. Fordelene ved open source – såsom lavere samlede omkostninger til egenkapital, innovationsstimulering og øget gennemsigtighed og interoperabilitet – er yderst relevante for retsvæsenet. Open source kan desuden bidrage til kontrollen af og tilliden til de retshåndhævende og judicielle myndigheder.

III. STRATEGISKE OG OPERATIONELLE MÅL

42. Det overordnede mål med e-justice skal altid være at forbedre leveringen af retstjenester til offentligheden med henblik på at lette retten til effektiv retsbeskyttelse. Med dette for øje bør følgende strategiske mål forfølges:
- a) Bedre adgang til digital domstolsprøvelse
 - b) Styrket digitalt retlig samarbejde
 - c) Mere effektiv digital domstolsprøvelse
 - d) Fremme innovativ digital domstolsprøvelse

43. Disse strategiske mål kan opdeles i følgende operationelle mål:

A. Bedre adgang til digital domstolsprøvelse

44. I et menneskecentreret digitalt retsvæsen skal der tages hensyn til alle aktører og deres behov uden at lade nogen i stikken. Dette strategiske mål kan opdeles i en række operationelle mål.

i. Fremme universel adgang til digital domstolsprøvelse

45. Adgang til domstolsprøvelse er en grundlæggende rettighed og et af de grundlæggende principper i retsstatsprincippet. Derfor bør det være et centralt mål at sikre universel adgang til domstolsprøvelse, herunder digitalt, i Den Europæiske Union.

46. For at lette adgangen for alle er den europæiske e-justiceportal¹² og alle tilknyttede tjenester, herunder det fremtidige europæiske elektroniske adgangspunkt, af stor betydning som kvikskranke for digitale retstjenester.

ii. Fremme digitale retstjenester med merværdi

47. Retstjenester bør altid udformes ud fra den enkeltes og retsvæsenets aktørers perspektiv, så de fungerer og giver brugerne en reel merværdi.

iii. Forbedre og fremme e-justiceportalen og EUR-Lex

48. E-justiceportalen og EUR-Lex har vist sig værdifulde med hensyn til at lette adgangen til domstolsprøvelse og forbedre retssystemernes effektivitet. De giver adgang til forskellige oplysninger, er vært for forskellige onlinesystemer og findes på alle officielle EU-sprog.

¹² <https://e-justice.europa.eu/home>.

49. Tidligere var indsatsen fokuseret på at øge mængden af tilgængelige oplysninger på e-justiceportalen. Nu skal arbejdet fokusere på at forbedre portalens struktur, så indholdet bliver lettilgængeligt for alle i et klart og forståeligt sprog. Målet er en attraktiv, strømlinet og tilgængelig e-justiceportal. Det er vigtigt, at medlemsstaterne og Europa-Kommissionen fortsat kommunikerer om og fremmer portalen over for enkeltpersoner, virksomheder og retsvæsenets aktører.
- iv. Slå bro over den digitale kløft med hensyn til adgangen til digital domstolsprøvelse
50. Universel adgang til digitale retstjenester kræver, at man afskaffer alle eksisterende hindringer, der forhindrer alle mennesker i at få adgang til sådanne tjenester på lige vilkår.
51. For at nå dette mål er det yderst vigtigt at sikre tilgængeligheden af digitale retsværktøjer og ikkeforskelsbehandling i adgangen til digital domstolsprøvelse fra designfasen.
- v. Styrkelse af de digitale færdigheder hos enkeltpersoner, virksomheder og retsvæsenets aktører
52. Kapacitetsopbyggende uddannelsesaktiviteter vil hjælpe brugerne til at udnytte mulighederne ved den digitale omstilling, og give dem effektive offentlige tjenester af høj kvalitet på det retlige område. Der bør lægges særlig vægt på grund-, efter- og videreuddannelse af retsvæsenets aktører, hvilket støtter udviklingen af digitale faglige kompetencer i overensstemmelse med EU's strategier for uddannelse af retsvæsenets aktører.

B. Styrke det digitale retlige samarbejde

53. Mange af de vigtigste mål for samarbejdsorienterede digitale retssystemer er fastlagt i retsakter, navnlig i digitaliseringspakken.
54. En betydelig del af medlemsstaternes indsats vil nødvendigvis i de kommende år være fokuseret på at overholde de ambitiøse mål, der er fastsat i pakken, men der kan opstå nye udfordringer i forbindelse med en yderligere forbedring af det digitale retlige samarbejde.

i. Forbedre interoperabiliteten på tværs af grænserne

55. Retsakterne om digitalisering, såsom digitaliseringspakken og e-CODEX-forordningen, baner vej for retlig interoperabilitet på tværs af grænserne og lægger op til, at mere end 20 instrumenter til retligt samarbejde digitaliseres. Digitaliseringspakken bør være reference for al yderligere lovgivning på e-justiceområdet i Den Europæiske Union.
56. Medlemsstaternes vellykkede initiativer med at udveksle reelle sager om e-CODEX ved hjælp af enten deres nationale systemer eller den referencegennemførelsessoftware, som Europa-Kommissionen stiller til rådighed, illustrerer desuden søjlerne til understøttelse af den digitale omstilling af juridisk kommunikation. På denne baggrund skal der sikres interoperabilitet på data- og funktionsniveau mellem medlemsstaternes systemer og med Den Europæiske Unions institutioners, agenturers og organers systemer.
57. Som allerede nævnt vil en af de prioriterede opgaver, der skal løses, være gennemførelsen af digitaliseringspakken. Dette kræver vedtagelse af gennemførelsesretsakter for 24 retlige instrumenter på det civil-, handels- og strafferetlige område og udvikling af de tilsvarende decentrale IT-systemer bestående af en referencegennemførelse og/eller national gennemførelse. Disse gennemførelsesretsakter vil blive vedtaget i fire runder fra nu af og indtil strategiperiodens udløb i 2028, og de tilsvarende IT-systemer vil hver især blive taget i brug to år efter vedtagelsen af den relevante runde. Dette vil kræve betydelige investeringer i tid og ressourcer fra Europa-Kommissionen, medlemsstaterne og eu-LISA. Det er afgørende, at alle aktører engagerer sig i denne opgave og bl.a. udpeger eksperter med kompetence til at drøfte digitaliseringen af de relevante retlige instrumenter.
58. Endelig vil den standardiserede digitalisering af instrumenterne til retligt samarbejde bane vej for retsvæsenets fremtidige interoperabilitet med andre områder.

ii. Realtidskommunikationstjenester

59. I en digital verden i forandring spiller realtidskommunikationstjenester en central rolle med hensyn til at styrke det digitale retlige samarbejde. En af disse tjenester er videokonferencer, hvor medlemsstaterne allerede gør fremskridt enten på nationalt plan eller på EU-plan.
60. De mange udfordringer, der ligger forude, såsom udpegning af deltagere, og den betydning, der tillægges videokonferencer i digitaliseringspakken, garanterer, at dette mål fortsat vil være vigtigt i de kommende år. Et andet eksempel er digital realtidstolkning ved hjælp af AI, som i al respekt for de grundlæggende rettigheder for den person, der afhøres, kan hjælpe de retlige myndigheder i forbindelse med retsmøder med personligt fremmøde og med fjerndeltagelse og samtidig undgå omkostninger, forsinkelser og vanskeligheder i forbindelse med at finde tolke.

C. Mere effektiv digital domstolsprøvelse

61. Effektivitet har mange facetter, men de fører alle til en bedre og mere bæredygtig Europæisk Union.
- i. Fremme af et dataorienteret retsvæsen
62. Det at skabe et dataorienteret retsvæsen bør ud fra mange perspektiver ses som et tværgående mål af central betydning. Data giver store muligheder for at forbedre retsvæsenets effektivitet og kvalitet:
- a) Ud fra et generelt perspektiv indebærer det, at der åbnes op for retsdata, idet der tages hensyn til databeskyttelsesreglerne, fremme af gennemsigtighed, som er en grundlæggende værdi i Den Europæiske Union.
 - b) Ud fra et økonomisk perspektiv giver åbne data mulighed for at skabe nye forretningsmodeller, da data indgår i de fleste af vores centrale digitale katalysatorer såsom AI.

- c) Udviklingen af AI-systemer afhænger i vid udstrækning af store, strukturerede og maskinlæsbare datasæts tilgængelighed. Når det besluttet at offentliggøre disse data, skal der lægges vægt på i videst muligt omfang at afbøde utilsigtede skævheder og minimere risikoen for utilsigtet forskelsbehandling.
- d) Ud fra et teknologisk perspektiv lettes interoperabiliteten, ved at retsapplikationer og -tjenester rettes mod data.
- e) Ud fra et administrativt perspektiv bidrager det, at initiativer orienteres mod data, til en informeret beslutningstagning og et bedre valg af prioriteter.
- f) Ud fra et socialt perspektiv bidrager det, at initiativer rettes mod data, til at fremhæve fordelene ved et digitalt retsvæsen (f.eks. reduktion af CO₂-emissioner, færre rejser osv.).

ii. Teknologier til at sikre effektiv digital domstolsprøvelse

63. Der findes teknologier, som klart forbedrer effektiviteten på det retlige område. Som en ikkeudtømmende liste over værktøjer til at øge effektiviteten er det værd at fremhæve teknologier såsom anonymisering af retsafgørelser, automatisk sagsfordeling, transskriptionsværktøjer til referatskrivning af retssager og registrering af bevismateriale indsamlet af retten, robotteknologi til procesautomatisering og værktøjer til onlinetvistbilæggelse.
64. Disse teknologier og mange andre bidrager til at forbedre de eksisterende processer og øge retsvæsenets effektivitet, idet de frigør retspersonale til at løse opgaver med større merværdi.

iii. Fremme digitaliseringen af visse aktiviteter med personligt fremmøde for en domstol

65. Verden udvikler sig hastigt i retning af fuld digitalisering, og retsvæsenet er nødt til at tilpasse sig denne virkelighed. I den forbindelse kan det som en ikkeudtømmende liste over eksempler være nødvendigt at genoverveje obligatorisk personlige administrative procedurer, eller retsmøder, der udelukkende foregår ved personligt fremmøde.

66. Dette betyder ikke, at de personlige kanaler skal opgives. Personlig kontakt er afgørende i visse situationer og skaber indtryk af et menneskeligt retsvæsen. Digitale kanaler bør dog i højere grad anvendes.

D. Fremme innovativ digital domstolsprøvelse

67. Nye teknologier må ikke forringe den enkeltes rettigheder, og de skal anvendes under fuld overholdelse af retten til en retfærdig rettergang og retten til et forsvar som nedfældet i chartrets artikel 47 og 48 samt i den europæiske menneskerettighedskonvention.
68. I den henseende har Den Europæiske Union indtaget en ledende rolle med hensyn til at forene banebrydende teknologier med grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder og sikre beskyttelse mod eventuelle risici.

i. Udnyttelse af innovative teknologier

69. Det er et grundlæggende mål at udnytte innovative teknologier for bl.a. at kunne bringe retsvæsenet tættere på borgerne, forbedre domstolenes funktion og bistå dommerne i deres daglige arbejde. Dette bør ske på en ansvarlig måde, der respekterer Den Europæiske Unions regler og værdier.

ii. Fremme udvekslingen af innovative erfaringer

70. Innovation handler ikke kun om disruptive og nye teknologier. At gøre tingene på en anden måde er også en form for innovation, navnlig hvis det fører til forbedringer på det retlige område.
71. Derfor kan øget udveksling af innovative erfaringer medlemsstaterne imellem være til gensidig gavn både på nationalt og europæisk plan. Eksempelvis har de konferencer, som Rådets roterende formandskaber har tilrettelagt, og de webinarer, som Europa-Kommissionen har afholdt om forskellige anvendelser af AI på det retlige område eller andre fora med ekspertdeltagelse, været meget vellykkede.

72. Alt dette bør resultere i konkrete fordele for alle (retsvæsenets aktører, virksomhederne, borgerne, medlemsstaterne og Den Europæiske Union) fremskynde den digitale omstilling, øge effektiviteten, føre til indsamling af værdifulde erfaringer, forbedre adgangen til retsoplysninger, lette behandlingen af grænseoverskridende retssager og harmonisere retskoncepter og -procedurer i hele Den Europæiske Union.
73. Det forberedende organ for Rådet for Den Europæiske Union, der beskæftiger sig med e-justice, har etableret sig som et forum, hvor man drøfter vigtige spørgsmål vedrørende retlige og faktiske udfordringer. De eksponentielle fremskridt på markedet for juridisk teknologi kan potentielt ændre måden, hvorpå samfundet og navnlig retsvæsenet fungerer. Grundlæggende spørgsmål vedrørende anvendelsen og brugen af banebrydende teknologier bør behandles i den relevante arbejdsgruppe.

IV. HANDLINGSPLAN

A. Formål

74. Denne handlingsplan har til formål at indkredse de tiltag, der er nødvendige for at nå de mål, der er skitseret i strategien. I den henseende giver den mulighed for dynamisk indarbejdelse af tiltag med henblik på tilpasning til både igangværende aktiviteter og aktiviteter, der er planlagt for de kommende år, eller som endnu ikke er kendt. Desuden indføres der hermed en mekanisme, der gør det muligt regelmæssigt at ajourføre de initiativer, der iværksættes for at opfylde målene i del 3 i denne strategi.
75. Handlingsplanen udpeger igangværende og forventede tiltag og arbejdsområder. Alle tiltag, projekter og initiativer, uanset om de indgår i handlingsplanen eller forventes indarbejdet, bør sigte mod at nå disse mål, samtidig med at principperne i del 2 i denne strategi overholdes.

76. E-justiceprojekter og -initiativer er baseret på princippet om frivillige tiltag, bortset fra de tilfælde hvor et bestemt retligt instrument pålægger forpligtelser. Både obligatoriske foranstaltninger (dem, der stammer fra retsakter) og ikkeobligatoriske foranstaltninger er knyttet til et eller flere arbejdsområder.
77. Handlingsplanen har til formål at sikre videreførelsen af den indsats, der blev iværksat som led i den tidligere handlingsplan (handlingsplan 2019-2023), samtidig med at anlægges en mere fleksibel tilgang. I stedet for at opstille en liste over specifikke projekter og initiativer fokuserer den på at identificere de tiltag, som forskellige projekter og initiativer kan indgå i.
78. Denne tilgang har til formål at strukturere arbejdet bedre med hensyn til synergier, koordinering, overvågning og rapportering for at lette den overordnede styring og fastholde fleksibiliteten.

B. Identifikation af arbejdsområder og tiltag

79. De vigtigste arbejdsområder, der er blevet udpeget på e-justice-området, er følgende:
- 1) e-CODEX: videreudvikling af et decentraliseret IT-system, herunder interoperabilitet og sikkerhedsprofiler og -features
 - 2) e-justiceportalen: informationstjenester og sammenkoblinger med eksterne kilder
 - 3) elektroniske adgangspunkter: procedureportaler og relaterede brugerinterfacetjenester
 - 4) realtidsapplikationer: videokonferencer, maskintranskribering og -oversættelse, tolkning og andre realtidsapplikationstjenester
 - 5) data: ret og retspraksis juridiske og retlige oplysninger
 - 6) AI og andre innovative IT-tjenester på det retlige område
 - 7) andre arbejdsområder

80. Disse arbejdsområder omfatter rent tematisk de tiltag, der skal iværksættes for at opfylde strategiens mål.
81. Det generelle grundlæggende kriterium for at identificere et nyt tiltag er dets tilpasning til et strategisk og operationelt mål. Foranstaltningerne bør være rettet mod at nå disse mål.
82. Uden at det berører fremtidig medtagelse af nye tiltag, indeholder det følgende skema en omfattende liste over de identificerede tiltag, opdelt efter arbejdsområder, som enten findes eller forventes på kort sigt. Eftersom en betydelig del af den fremtidige indsats for medlemsstaterne og Den Europæiske Unions institutioner og organer i de kommende år er afledt af retsakter, er visse foranstaltninger direkte afledt heraf.
83. Uden at det berører de aktører, der er nævnt i femte kolonne, skal der tages hensyn til, at den kompetente gruppe i overensstemmelse med sit mandat bør følge op på de forskellige EU-initiativer inden for digitalisering af retsvæsenet.

Strategiske mål	Operationelle mål	Hovedarbejdsområder	Foranstaltninger	Involverede aktører
A. Forbedre adgangen til digital domstolsprøvelse	A.i. Fremme universel adgang til digital domstolsprøvelse	2 og 3	Udforme, gennemføre og drive det europæiske elektroniske adgangspunkt og nationale elektroniske adgangspunkter	Komm. ¹³ /medlemsstaterne ¹⁴
	A.ii. Fremme digitale retstjenester med merværdi	Alle	Vurdere fordelene for slutbrugerne Indsamle brugerfeedback	Komm./medlemsstaterne
	A.iii. Forbedre og fremme e-justiceportalen og EUR-Lex	2 og 5	Forbedre e-justiceportalens indhold, tilgængelighed og funktionsdygtighed	Komm./medlemsstaterne
		2 og 5	Forbedre EUR-Lex' indhold, tilgængelighed og funktionsdygtighed	Den Europæiske Unions Publikationskontor

¹³ Europa-Kommissionen.

¹⁴ EU's medlemsstater.

	A.iv. Slå bro over den digitale kløft med hensyn til adgang til digital domstolsprøvelse	7	Forbedre tilgængeligheden af nationale portaler og andre e-justice-tjenester	Komm./medlemsstaterne
		2, 3, 4 og 6	Bistå brugerne gennem samtalesassistenter (chatbots, herunder AI-drevne), der letter borgernes adgang til retlige oplysninger	Komm./medlemsstaterne
		Alle	Støtte brugernes adgang til IT-materiale	Medlemsstaterne
		7	Sikre lige adgang til digitale retstjenester i hele EU	Komm./medlemsstaterne
	A.v. Styrke de digitale færdigheder hos enkeltpersoner, virksomheder og retsvæsenets aktører	7	Uddanne retsvæsenets aktører	Komm./medlemsstaterne
		7	Aktiviteter til forbedring af brugernes færdigheder med henblik på at forbedre adgangen til domstolsprøvelse ved hjælp af digitale midler	Komm./medlemsstaterne

B. Styrke det digitale retlige samarbejde	B.i. Forbedre interoperabiliteten på tværs af grænserne	1	Udformning og afprøvning af nye brugstilfælde, der fremmer interoperabiliteten	Medlemsstaterne
		1, 3 og 4	Gennemføre gældende lovgivning om grænseoverskridende retligt samarbejde (f.eks. digitaliseringsforordningen og dens gennemførelsesretsakter og anden gældende eller kommende EU-lovgivning)	Medlemsstaterne
		1 og 3	tage e-CODEX-adgangspunkter i anvendelse	Medlemsstaterne
		5	Samkøring af registre	Komm./medlemsstaterne
		1, 2 og 5	Fremme brugen af den europæiske retspraksisidentifikator (ECLI ¹⁵)	Komm./medlemsstaterne
	B.ii. Realtidskommunikationstjenester		Fremme digitale retssale	Medlemsstaterne
		4	Forbedre videokonferenceinteroperabiliteten (f.eks. fælles krav, standarder eller værktøjer til afholdelse af fjernretsmøder)	Komm./medlemsstaterne

¹⁵ Med udgangspunkt i Rådets konklusioner om den europæiske retspraksisidentifikator (ECLI) og et minimumssæt af ensartede metadata for retspraksis <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A52019XG1024%2801%29>

C. Mere effektiv digital domstolsprøvelse	C.i. Fremme dataorienteret ret	5	Forbedre indsamlingen og anvendelsen af juridiske data og retlige oplysninger	Medlemsstaterne/ Publikationskonto ret
		5	Tilvejebringe åbne data og gennemsigtighed	Medlemsstaterne/ Publikationskonto ret
	C.ii. Teknologier til at sikre effektiv digital domstolsprøvelse	2 og 3	Gennemføre og fremme brugen af elektroniske signaturer og segl Håndtere identificering og ægthedsbekræftelse af bruger Håndtere brugersamtykke	Komm./medlemss taterne Komm./medlemss taterne Komm./medlemss taterne
		2 og 3	Muliggøre elektroniske løsninger vedrørende betaling af afgifter	Komm./medlemss taterne
		Alle	Automatisere retlige aktiviteter	Medlemsstaterne
	C.iii. Fremme digitaliseringen af visse aktiviteter med personligt fremmøde inden for retsvæsenet	7	Udvikle og fremme digitale fjernprocedurer i retsvæsenet (hvor det er muligt)	Medlemsstaterne

D. Fremme innovativ digital domstolsprøve lse	D.i. Udnyttelse af innovative teknologier	6	Identificere anvendelsesområder og sikker anvendelse af AI på det retlige område, herunder men ikke kun med henblik på at anonymisere og pseudonymisere retsafgørelser, som et transskriptionsværktøj til referatskrivning af retsmøder og dokumentation af bevismateriale indsamlet af retten (tale til tekst og tekst til tale), til oversættelse, til juridisk analyse af f.eks. retspraksis og big data-kilder, til beregning af erstatningsrettigheder, f.eks. passagerrettigheder eller lignende	Komm./me dlemsstater ne
	D.ii. Fremme udvekslingen af innovative erfaringer	Alle	Udveksle bedste praksis i den kompetente rådsgruppe og i andre fora	Medlemsst aterne
		Alle	Lette og udveksle oplysninger om nationale projekter og flerlandeprojekter	Medlemsst aterne
		Alle	Fremme gensidiggørelse og genbrug af digitale løsninger blandt medlemsstaterne	Medlemsst aterne
		Alle	Oprette et nyhedsbrev til erfaringsudveksling om igangværende initiativer, bedste praksis og den seneste udvikling	Medlemsst aterne/form andskabet ¹⁶

¹⁶ Formandskabet for Rådet for Den Europæiske Union.

C. Indkredsning af projekter og initiativer

84. Kriterierne for medtagelse af et projekt eller initiativ til støtte for en foranstaltning er følgende:

- a. Projektet eller initiativet skal bidrage aktivt til opfyldelsen af strategiens mål og være knyttet til en specifik foranstaltning.
- b. Projektet eller initiativet vil blive afholdt inden for det tilsvarende arbejdsområde, der er knyttet til det operationelle mål. Hvis arbejdsområdet ikke findes, kategoriseres det under "andre arbejdsområder".
- c. Projektet eller initiativet skal give så mange medlemsstater som muligt fordele inden for det udpegede arbejdsområde. Dette indebærer, at resultaterne og erfaringerne bør deles med alle de medlemsstater, der deltager i arbejdsområdet.
- d. Projektet eller initiativet bør overholde de specifikke rapporterings-, overvågnings- og koordineringsregler for det respektive arbejdsområde.

85. Denne tilgang bevæger sig væk fra metoden i den tidligere handlingsplan, som indeholdt en udtømmende liste over projekter. I stedet prioriteres evnen til hurtigt at reagere på skiftende omstændigheder såsom indførelse af nye retsakter, teknologiske innovationer eller uforudsete hindringer.

V. Opfølgningsmekanismer

86. Formålet med denne strategi er at skabe grundlag for en opfølgningsmekanisme, der fastsætter relevante kriterier for overvågning af projekter og initiativer. Selv om dette indebærer et aktivt engagement fra medlemsstaternes og de relevante EU-institutioners og -organers side, bør det udformes på en sådan måde, at man undgår at pålægge en urimelig administrativ byrde.

87. Indførelse af en ensartet opfølgningsmekanisme for alle projekter og initiativer vil styrke de koordinerede foranstaltninger. Desuden vil det strømline overvågningen af fremskridt, prioriteringen og planlægningen og koordineringen mellem medlemsstaterne og/eller Den Europæiske Unions institutioner og organer og samtidig minimere dobbeltarbejde.
88. Når et projekt eller initiativ indkredses, bør det indgå i opfølgningsmekanismen under det tilsvarende strategiske mål, operationelle mål og tiltag. For hvert projekt eller initiativ bør mindst oplyses følgende:
- a. Beskrivelse
 - b. Anvendelsesområde og formål
 - c. Tilsvarende strategiske og operationelle mål
 - d. Tilsvarende arbejdsområde eller arbejdsområder
 - e. Forventede fordele
 - f. Deltagende medlemsstater og/eller organisationer med en kort beskrivelse af hver parts roller og ansvarsområder (især hvis de har forskellige roller)
 - g. Tidslinjer
 - h. Finansieringskilder (EU-finansiering eller andet)
 - i. Indbyrdes afhængighed og potentielle synergier med andre projekter (hvis relevant)
 - j. Ansættelsesforhold
89. Disse oplysninger bør ajourføres af de personer og enheder, der er ansvarlige for hvert projekt eller initiativ, mindst en gang om året. Dette bør ske med forbehold af rapporteringsforpligtelser, der gælder i andre sammenhænge (f.eks. resultattavlen for retlige anliggender), eller som er fastsat i retsakter, og dobbeltarbejde bør undgås.

90. Det roterende formandskab for Rådet for Den Europæiske Union bør regelmæssigt underrette den kompetente gruppe om fremskridtene med og resultaterne af de projekter og initiativer, der indgår i opfølgningsmekanismen. Dette bør fungere som rettesnor for arbejdet med e-justice i overensstemmelse med denne strategi.
91. Et samarbejdsbaseret opfølgningsværktøj bør anvendes til rapporteringsformål for at minimere den administrative byrde. Generalsekretariatet for Rådet bør bistå formandskabet som vært og garant for, at opfølgningsværktøjet fungerer.
92. Forslag om medtagelse af projekter eller initiativer i opfølgningsmekanismen bør analyseres og vedtages af den kompetente arbejdsgruppe i Rådet.
93. Kommissionen bør også opfordres til at informere medlemsstaterne om status for og resultaterne af dens projekter eller initiativer.
-